

Ocena wpływu podatków pośrednich na negatywne nawyki konsumentów w warunkach wysokiej inflacji

Propozycja badań

Stan faktyczny (1/2)

- W powszechnej świadomości oraz niektórych badaniach pojawia się teza o istotnym wpływie opodatkowania na nawyki podatników – szczególnie w kontekście ograniczenia spożycia szkodliwych substancji (nikotyna, tłuszcze, cukier, itd.) – tzw. „sin tax”

Objectives: To analyse a policy dilemma in China on public health versus the tobacco economy through additional cigarette tax.

Methods: Using published statistics from 1980 through 1997 to estimate the impact of tobacco production and consumption on government revenue and the entire economy. These estimates relied on the results of estimated price elasticities of the demand for cigarettes in China.

Results: Given the estimated price elasticities (-0.54), by introducing an additional 10% increase in cigarette tax per pack (from the current 40% to 50% tax rate), the central government tax revenue would twice exceed total losses in industry revenue, tobacco farmers' income, and local tax revenue. In addition, between 1.44 and 2.16 million lives would be saved by this tax increase.

Conclusions: Additional taxation on cigarettes in China would be a desirable public policy for the Chinese government to consider.

Zwiększenie średniego podatku akcyzowego do 9,76 PLN na paczkę papierosów w Polsce spowodowałoby rzucenie palenia przez 618 000 dorosłych i zniechęciłoby 215 000 młodych osób do rozpoczęcia palenia, co oznaczałoby ograniczenie liczby przypadków przedwczesnej śmierci o 7,2% w populacji Polski. Co więcej, zwiększyłoby to dochody z podatku akcyzowego o 7,1 mld PLN.

Stan faktyczny (2/2)

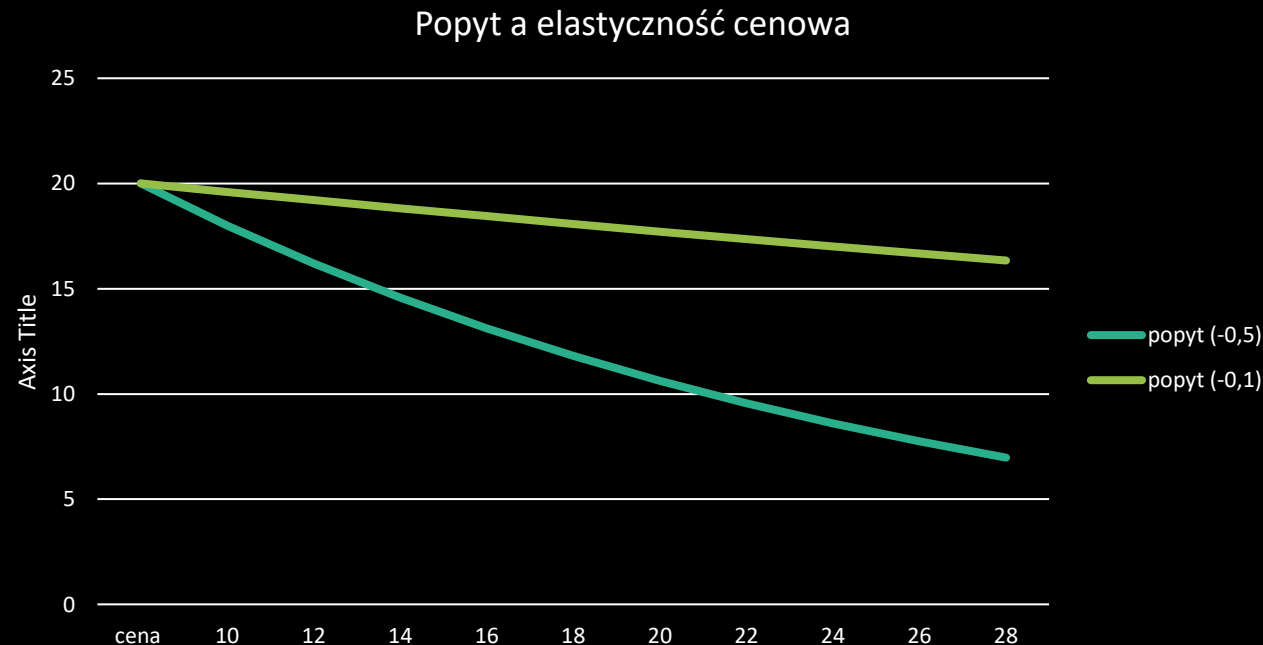
- Podnoszone są również zarzuty wobec takich podatków:
 - Substytucja (przez inne niezdrowe towary)
 - Przeciwdziałanie przez producentów
 - Regresywny charakter
 - Zmniejszenie zatrudnienia w dotkniętych branżach
 - Wzrost szarej strefy

Hipoteza badania

- Opodatkowanie konsumpcji niezdrowych produktów ma znikomy wpływ na faktyczny poziom konsumpcji, szczególnie w warunkach wysokiej inflacji.
- Podatek od konsumpcji niezdrowych produktów może jednak pełnić trzy role:
 - Źródło dochodów budżetowych
 - Nośnik informacji
 - Restrykcja dla osób o bardzo ograniczonych dochodach

Dlaczego sin tax nie zmniejsza konsumpcji (1/3)

- Elastyczność cenowa wyrobów nikotynowych jest szacowana na ok. -0,11. Oznacza to, że wykres popytu i podaży wygląda inaczej niż w powszechnej świadomości

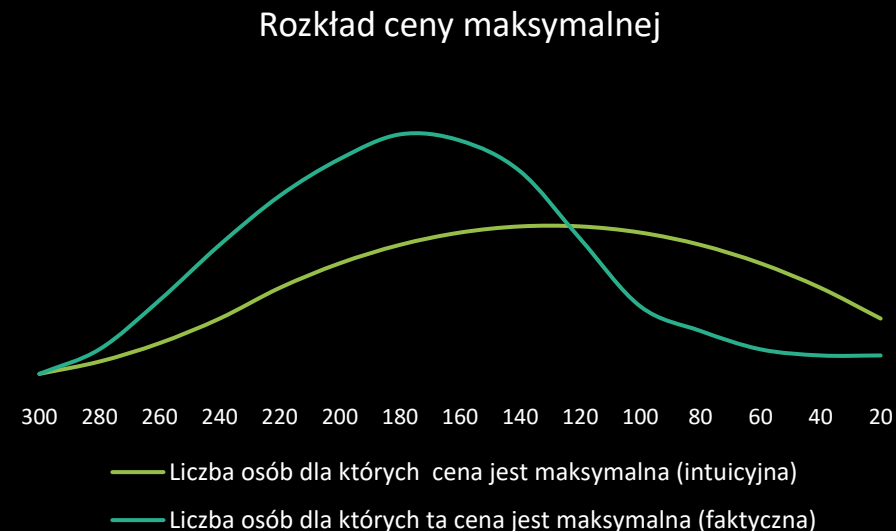
Dlaczego sin tax nie zmniejsza konsumpcji (2/3)

- Dodatkowo zakup towarów następuje zazwyczaj w ramach koszyka, co powoduje rozmycie jego kosztu

Cena towaru	Przyrost ceny towaru	Cena koszyka	Przyrost ceny koszyka
20		300	
22	10,0%	302	0,7%
24	21,0%	304	1,4%
27	33,1%	307	2,2%
29	46,4%	309	3,1%
32	61,1%	312	4,1%
35	77,2%	315	5,1%
39	94,9%	319	6,3%

Dlaczego sin tax nie zmniejsza konsumpcji (3/3)

- Poza powyższymi czynnikami, efekty podatku niweluje też nieracjonalność (błędy heurystyczne) konsumentów w tym:
 - Zapominanie dawnej ceny (błąd confirmacji),
 - Wyprzedzające zaakceptowanie wyższej ceny (błąd pewności wstecznej, „wiedziałem że tak będzie”),
 - Wewnętrzne negocjacje (efekt atrybucyjny, efekt halo).

Wpływ inflacji na bodźce generowane przez sin tax

- wysoka inflacja poprzez zakłócanie bodźców generowanych przez ceny zwiększa znaczenie omówionych czynników
- w przypadku podatków kwotowych, zmniejsza znaczenie podatku
- Dodatkowo - działania przeciwdziałające inflacji mogą mieć skutki przeciwne do celów sin tax

Badanie

- Badanie ankietowe:
 - Jaki maksymalny udział w zakupach mógłby mieć towar X
 - Gdyby chleb kosztował X to ile powinny kosztować papierosy?
 - Czy gdyby papierosy były tańsze, to kupowałbyś ich więcej?
 - Jaki jest cel podatku akcyzowego i opłat (np. cukrowej)?
 - Czy zdajesz sobie sprawę ze szkodliwości X, Y, Z? Jak ją oceniasz w skali od 1 do 10?